

“engellilik ve kent”

İdil Seda Ak

“Kentlerimizin tüm bireyler için yaşanabilir mekânlar olması için kentli haklarının karşılanması gerekmektedir. Bu da ancak kentlerimizin doğru yönetilmesi ve tüm insanların ve hatta diğer canlıların kentsel gereksinimlerini karşılayan planlama ile mümkündür.”

KENTİME
-DĞER-
A heart symbol is positioned to the right of the text, and a green leaf symbol is to the left. The text is set against a background of horizontal lines in various colors.

Kent Hakkı ve Engellilik

Kent hakkı kavramı, kentte yer alan ortak mal ve hizmetlere kentlilerin eşit bir şekilde erişebilmesini, bunlardan yararlanabilmesini ifade eder. Fakat bundan da ötesi, kentlilerin kenti kendi ihtiyaçlarına göre dönüştürme, yeniden düzenleme haklarından söz eder. Bu bağlamda düşünüldüğünde engelli bireylerin hem kentin hizmet ve olanaklarla erişebilmesi hem de kentle ilgili karar mekanizmalarına dahil olabilmesi gereklidir.

Kentlerimizin tüm bireyler için yaşanabilir mekânlar olması için kentli haklarını karşılanması gerekmektedir. Bu da ancak kentlerimizin doğru yönetilmesi ve tüm insanların ve hatta diğer canlıların kentsel gereksinimlerini karşılayan planlama ile mümkündür. Engelli bireyleri içeren bir kent planlaması yapabilmek için şu bileşenlere ihtiyaç vardır:

- Engelli bireylere ilişkin veri toplama
- Kapsayıcı kent tasarımı ve erişilebilirlik
- Kapsayıcı ulaşım
- Kapsayıcı iletişim
- Kentsel kararlara katılım
- Engelli sivil toplum kuruluşları ile işbirliği

1. Engelli Bireylere İlişkin Veri Toplama

Türkiye’de engelli nüfusa ilişkin ayrıştırılmış ve güncel veri eksikliği temel bir sorundur. Oysaki BM Engelli Hakları Sözleşmesi, engelli bireylere yönelik hizmet üretmeden önce planlama yapılmasını ve bu planlama içinde engelli nüfusa ve davranış ve gereksinimlerine uygun veri toplanması gerektiğini savunur, diğer bir deyişle engellilik temelinde ayrıştırılmış veri toplanması gerektiğinin altını çizer. Büyükşehir Belediyeleri Özürlü Hizmet Birimleri Yönetmeliği uyarınca, belediyelerin engelli kişilerle ilgili veritabanı oluşturması gerekmektedir.

Türkiye’deki engelli nüfusa ilişkin karşımıza çıkan ilk araştırma Başbakanlık Özürlüler İdaresi tarafından yapılan Türkiye Özürlüler Araştırması’dır. Bu araştırmaya göre, 2002 itibarıyla nüfusun % 12,3’ünü engelli bireyler oluşturur.

Örnekleme yöntemiyle seçilmiş sayım bölgelerinde yapılan 2011 Nüfus ve Konut Araştırması da özellikle illere göre engelli birey sayısını sunması açısından önemli referans kaynaklarından birisidir. Buna göre en az bir engelli olan nüfusun oranı %6,9’dur. Erkeklerde %5,9 olan bu oran kadınlarda %7,9’dur. 35-39 yaş grubundan itibaren en az bir engelli olan kadınların oranı erkeklerden yüksektir

Türkiye’deki engelli nüfusa ilişkin en güncel verinin 2011 yılında yapılan Türkiye Nüfus ve Konut Araştırması’na dayanması ve son 10 yılda veri üretilmemesi çok önemli bir sorundur. Bireye en yakın noktada yer alan yerel yönetimlerin veri toplama meselesini öncelik vererek kendi yerellerinde bulunan engelli kişi sayısını belirlemesi ve ürettiği hizmetlerden engelli kişilerin ne oranda faydalandığını tespit etmesi gerekmez. Özellikle belediye bünyesinde bulunan engelli birimlerin/ müdürlüklerin çalışmalarını veriye dayandırması, kendi bölgelerinde yaşayan engellilerin sayısı, engeli durumları, ihtiyaçları ve talepleri konusunda araştırmalar yürütmesi gereklidir.

Engelli bireyler hakkında toplanan veriler KVKK kapsamında korunmalı ve kişisel gizliliği ihlal edilmemelidir. Öte yandan, belediyeler şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkeleri doğrultusunda kişisel veriler hariç paylaşılabılır tüm bilgi ve istatistikleri kamuoyu ile paylaşmalıdır.

2. Kapsayıcı Kent Tasarımı ve Erişilebilirlik

Kentsel mekanların biçimlenmesinde, engelli bireylerin gereksinimlerine yönelik olarak “boyut” ve “nitelik” ile ilgili duyarlı davranılması gereken bazı ayrıntılar bulunmaktadır. Boyutlar ve nitelikler, özellikle engelli bireylerin kullandığı yardımcı araçların (koltuk değneği, tekerlekli sandalye) kolayca, fazla enerji gerektirmeden, çarpmadan ve tehlike yaratmadan hareketini, engelli insanların rahatlık ve güvenliğini sağlamaya yöneliktir. Rahatlık ve güvenlik için yaya yolları, rampalar, merdivenler, kent mobilyaları, bitkilendirme, otopark düzenlemeleri, bina girişleri engelli ve engelli olmayanların kullanımına uygun olarak düzenlenmelidir.

Kent tasarımının en önemli kısmını konut alanları oluşturur. Tüm toplu konut projelendirmesi ve üretiminde, engelli bireyler için tasarlanmış ortamlarda diğer insanların da rahat edebildiği gerçeğinden yola çıkan ve belli standartlara uyulan “uyarlanabilir konut” yaklaşımı ele alınmalıdır. Uyarlanabilir konut, standart konutların özelliklerine sahip, ancak gerek duyulduğunda hızlı ve ekonomik bir biçimde uygun değişimler yapılabilen konuttur. Engelli bireylerin tesisatı, mutfak donatıları gibi temel ilkeleri tüm konutlarda sağlamak ana amaçtır. Bu özelliklere göre yapılacak konutlar, yapım maliyetini artırmayacağı gibi, engelli olmayan kişilerin de yaşamını kolaylaştırıcı çözümler sunacaktır.

engellilik ve kent

Böylece sadece engelliler için değil, hayatının belli bir döneminde engellilik/sakatlık durumu ile karşılaşacak ya da yaşlandığında hareket kabiliyeti azalacak kişiler için de esnek çözümler sunulmuş olacaktır.

Erişilebilirlik kapsamında, kamunun kullanımına açık tüm binalar kamusal binalar diye ele alınmaktadır. Engelli bireylerin toplumsal yaşama katılımında kamusal binalara erişilebilirliklerinin sağlanması büyük önem taşımaktadır. Kamusal kullanıma açık tüm binalarda, engel türüne göre kullandığı diğer yardımcı araç ve gereçler ile kullanabilecekleri, sahanlıklı ve korkuluklu rampa, asansör, tuvalet, sesli, ışıklı ve dokunsal öğeler gibi olanakların sağlanması gereklidir. Okullar, oyun parkları, sağlık kuruluşları, adli ve idari hizmetlerin sağlandığı yerler (mahkeme, adalet sarayları, noterler, kaymakamlık vergi dairesi, elektrik ve su işleri vb.), kültür sanat alanları (tiyatro, sinema, konser salonu vb.), turizm işletmeleri (oteller, plajlar) gibi alanlar engelli bireylerin erişimine uygun olmalıdır, engellilerin erişilebilirliğini sağlayacak önlemler alınmalıdır. Uygulamalar yapılırken, engelli ve engelsiz kişilerin bu mekanlardan birlikte faydalanması esastır.

Kent tasarımındaki diğer öğeler de yine erişilebilir biçimde düzenlenmelidir. Örneğin, özellikle görme engelli kişiler, dikkat sorunu olan kişiler ve öğrenme sorunu yaşayan kişiler özenle yapılmış bitkilendirmeden mükemmel bir şekilde yararlanabilmektedirler. Güçlü zıtlıklar ve göze çarpan silüetler içeren bitkisel tasarımlar az gören kişiler için yön bulmada görsel ipuçları olabilmektedirler. Güçlü kokuları olan bitkiler de yine özellikle görme engelli kişilere yön bulmaları açısından yardımcı olabilmektedir. Dikenli bitkiler ile kaygan bir yüzey oluşturabilecek tohum ve meyve dökücü ağaç ve bitkiler, potansiyel tehlikeli bitkiler olduğundan yaya yollarından uzak tutulmalıdır. Yaya yollarına uzayan dallar, özellikle görme engelliler için tehlikeli bir engel oluşturmaktadır. Bitkilerin dallarının yaya yollarını engellememesi sağlanmalıdır. Ya geçişi engellemeyecek biçimde yaya yollarından yeterli uzaklığa dikilmeli, ya da yeterli ve düzenli bakım ve budama yapılmalıdır.

İşaret ve levhalar basit ve açık semboller içermeli, zemini ile zıt renkte olmalıdır. Görme engellilere yönelik dokunsal okuma için kabartmalı levhalar ve az gören kişiler için de iri puntolu yazı karakteriyle yazılmış levhalar kullanılmalıdır. İşaretler ışıklandırılmalı, kabartmalı yazılmalı ve dokunulabilir yükseklikte olmalıdır. İşaretlerde uluslararası semboller kullanılmalıdır.

Aydınlatma özellikle rampa ve merdiven girişleri gibi potansiyel tehlike taşıyan alanlarda engelli kişiler için güvenlik açısından çok önemlidir. Aydınlatma

engellilerin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak sabit elemanlar kullanılarak planlanmalıdır. Az gören kişiler için ışık şiddetinin artırılması mekânları algılamaları açısından faydalıdır. Birçok aydınlatma standardı yetişkin bir insanın ayaktaiken göz hizasının yüksekliği ön görülerek belirlenmiştir. Tekerlekli sandalye kullanıcılarının göz hizası yüksekliği yaklaşık 1.19m`dir. Kentsel dış mekanlar erişim ve kişisel güvenliği sağlayacak yeterli biçimde aydınlatılmalıdır. Burada, parlama/yansımayı önleyecek mat malzeme seçimi tehlikeli alanlarda ışıklandırma düzeyinin artırılması gerekmektedir.

Çöp kutuları yayaların hareketlerini kısıtlamayacak şekilde yerleştirilmelidir. Yanlış yerleştirilmiş çöp kutuları engelli yayalar için tehlike unsuru olabilirler. Bunu önlemek açısından diğer donatı elemanlarının olduğu gibi çöp kutularının da zıt renkler kullanılarak belirgin ve kolay algılanabilir hale getirilmesi gerekir. Bu bağlamda çöp kutularının aydınlatma direklerine uygun yükseklikler göz önünde bulundurularak monte edilmesi önerilebilir.

Dış mekân oturma birimleri detaylandırılırken, bu kullanımların engelli kişilerin kullanımına uygun olup olmadığı genellikle göz ardı edilir. Örneğin, yaşlı insanlar oturur pozisyona geçerken ya da kalkarken kol desteğine ihtiyaç duyarlar. Oturur pozisyondan daha kolay kalkabilmek için topuk boşluğu da oturma birimlerine eklenmesi gereken önemli bir detaydır. Tekerlekli sandalye kullanıcıları genellikle durup dinlenebilecekleri ve eğer varsa ellerindeki paketleri koyabilecekleri yerler bulunmasını istemektedirler.

Umumi tuvaletler tekerlekli sandalye kullanıcıları dikkate alınarak hazırlanmalıdır. Engelli tuvaletlerinin tasarım standartlarını belirleyen ulusal yapı düzenlemeleri bulunmaktadır, ancak bazı genel gerekliliklerin her yerde karşılanması gerekir. Bütün tuvaletlerde kolaylıkla ulaşılabilen ve kullanılabilen bir yardım çağrı veya acil durum butonu bulunmalıdır.

Engelliler sosyal alanlarda da ayrıştırılarak ve üstü örtülü bir şekilde de olsa dışlanarak engellilere ayrımcılık yapılmaktadır. "Engelliler parkı", "engelliler ormanı", "engelliler otobüsü", "engellilere özel tatil yerleri", "otizm kafe", "engelli plajı", "engelliler lokali", "engelliler kütüphanesi" gibi uygulamalar da esasında engellilerin toplumun diğer bireylerinden ayrı alanlara yönlendirilmesine ve kamusal alanda görünmez kılınmalarına neden olmaktadır. Tüm kamusal alanların tasarım yoluyla herkesin kullanımına açılması yoluyla toplumsal uzlaşma ve kaynaşma sağlanabilir.

Erişilebilir Kent Ödülleri (Access City Awards)

Avrupa Komisyonu, engellilerin ulaşım ve sosyal alanlardan eşit bir şekilde yararlanma ve özgürce seyahat edebilmeleri yönündeki farkındalığı arttırmak için nüfusu 50.000 ve üzerinde olan Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkelerdeki şehirlerin engelli bireyler için ulaşılabilir olmasını teşvik etmek amacıyla 2011 yılından bu yana her yıl "Erişilebilir Kent Ödülü" (Access City Award) yarışması düzenlemektedir.

Başvuruda bulunan kentler, jüri üyeleri tarafından çeşitli denetimlere tabi tutulmakta, vatandaşlara sundukları erişilebilirlik hizmetleri incelenmektedir. Ön elemeyi geçen kentler final listesine alınmaktadır.

Söz konusu ödül, Avrupa'da şu alanlarda en iyi erişime sahip kentlere verilmektedir:

- 1-Yapılı Çevre ve Kamu Alanları
- 2- Ulaşım Altyapısı
- 3- İletişim ve Bilgi Teknolojileri
- 4- Kamu Servis ve Hizmetleri

2011 yılında yapılan ilk yarışmada İspanya'nın Avila şehri Erişilebilir Kent Ödülü'nü almaya hak kazanırken, Aralık 2021 yılında yapılan son yarışmada Luxembourg ödüle layık görülmüştür. Fakat İsveç, bu yarışmada 3 şehri ile ödül alan tek ülke oldu ve erişilebilir kent konusunda önemli yatırımlar yapan bir devlet olduğunu da ispatlamış oldu.

2022 Erişilebilir Kent Ödülleri Ödül Töreni:

www.youtube.com/watch?v=ts7g0N_xEbQ

2.Kapsayıcı Ulaşım

Kentsel fonksiyonlara erişimi sağlayan en önemli unsur olan ulaşım ile ilgili detaylı olarak çalışılmalıdır. Ulaşılamayan faaliyetlerin olması engelli ya da engelsiz bireylere fayda sağlamayacaktır. Engellilerin toplumsal katılımını geliştirmek için ulaşım düzenlemesi şarttır.

Engelli bireylerin hareketini kolaylaştırmak için yollar engellerden arındırılmalıdır. Dik, yüksek, keskin, kavisli veya köşeli olan yollar engellilerin hareketini kısıtlayıcı olduğundan, yaya kaldırım yüzeyi aynı yükseklikte, düz ve rahat kavisli olarak yapılmalıdır.

Engelli bireylerin ulaşımı engelsiz kişilerle aynı toplu taşıma aracı kullanma esasına dayanmalıdır. Yerel yönetimlerin denetimindeki tüm toplu taşıma araçları ve şehir içi servis araçları engellilere yardımcı araç ve gereçleriyle rahatlıkla erişebilecekleri biçimde donatılmalı.

Araç ile durak ve kaldırım yüzeyleri arasındaki kot farklılıklarının giderilmesi gerekmektedir.

Yerel yönetimler, ayrıca özel durumdaki engellilerin taşınması için özel donanımlı araçlar hazırlamalı ve bunları hizmete sunmalıdır. Yalnız otobüs ya da metro değil, gerektiğinde engellilere yönelik tasarlanmış daha küçük ulaşım araçları seçilerek, düzenli ya da talebe bağlı seferler konulması düşünülebilir.

Eğitilmiş rehber köpek kullanan görme engellilerin günlük zorunluluklarını giderebilme için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Rehber köpeklerin toplu taşıma araçlarına binmelerine izin verilmelidir.

Ulaşım araçlarının içi engelliler için sesli uyarıcılarla desteklenmeli, alt ve üst geçitler erişilebilir hale getirilmelidir.

İşıkli yaya geçitlerinde engelli, yaşlı ve çocuk hızı düşünülerek geçiş süresi belirlenmelidir.

Düzenli kent içi kaza istatistikleri toplanmalı, bu doğrultuda tehlikeli kavşaklar güvenli hale getirilerek trafik kazaları nedeniyle oluşabilecek engellilik durumlarını önleyici tedbirler alınmalıdır.

Görme engelliler için üretilen, konum ve trafik işaretlerine ilişkin bilgi veren sesli kumanda cihazı ve benzeri yardımcı araçların kullanımını yaygınlaştırılmalıdır.

Engelli bireylerin kullandığı motorlu taşıtlara uygun park yeri düzenlemeleri kent genelinde yaygınlaştırılmalıdır.

Diğer araçların kaldırıma çıkmasını önlemek üzere yapılan mantar türü taşıt engelleyicileri, görme ve fiziksel engelliler açısından ciddi tehlikeler yaratmaktadır. Bu tür cadde mobilyaları kontrollü olarak kullanılmalıdır.

Zihinsel engelli bireylerin erişilebilirliğinin sağlanmasında basit işaretlemeler ve yönlendirici-bilgilendirici donanımlar gereklidir. Özellikle ulaşım sistemlerini kullanırken, tek başına bir yerden bir yere gitmek istediklerinde, kentsel hizmetlerin düzenli olması (örneğin; otobüs saatlerinin, durak yerlerinin sürekliliği ve aynı olması) gerekmektedir. Ayrıca yazılı bilgilendirmenin büyük puntolar ile ve yalın olması da zihinsel engelli kişilerin buldukları yeri algılaması ve gidecekleri yeri planlamasında kolaylık sağlayacaktır.

4. Kapsayıcı İletişim

Engelli bireyler ile iletişimde kullanılacak dilinde hak temelli bir anlayışta olması gerekir.

Önyargıları besleyen, mağdurlaştırılan ya da kahramanlaştıran söylemlerden kaçınılmalıdır. Engellilik algısını olumsuz olarak pekiştiren ifadelerin kullanımdan kaçınılmalıdır. Bu tür söylemler sorumluluğu engelli bireye yükleyerek engeli olmayan bireylerden “daha fazla çaba” göstermesi gerektiğine işaret ettiği unutulmamalı.

Engelli bireyleri tek ve homojen bir grup gibi göstermekten kaçınılmalıdır. Engelli kişiler engeli ne olursa olsun homojen bir grup gibi resmedilebiliyor ve farklılıkları içeren temsillere yer verilmiyor. Oysa, farklı engel türüne sahip kişilerin sorunları ve ihtiyaçları farklıdır. Öte yandan engellilik halleri arasında hiyerarşi kuran söylemlerden de kesinlikle kaçınılmalıdır.

Kapsayıcı iletişim planlaması için şunlar gereklidir:

- Erişilebilirlik harcamalarının bütçeye dahil edilmesi
- Etkinlikler için erişilebilir mekân seçimi
- Personel ya da gönüllülerin engelli algısı ve engelli hakları üzerine eğitimi
- Erişilebilir sosyal medya paylaşımları
- Engelli kişilerin bilgiye erişimini kolaylaştırmak

5. Kentsel Kararlara Katılım

Çoğunlukla, hayatları ile ilgili veya hayatlarını etkileyen konularda karar verme süreçlerinde engellilere danışılmamakta ve kararlar kendi adlarına başkaları tarafından alınmaya devam etmektedir. Engellilere danışmanın önemli olduğu; engellilerin insan haklarının tanınması ve engelli hareketlerinin ortaya çıkması sayesinde gündem olmuş ve bu gündeme “biz olmadan bizim için asla” sloganı da eşlik etmiştir. BM Engelli Hakları Sözleşmesi'nin hazırlık sürecinde yürütülen toplantılar ve engellilerin temsilci örgütleri aracılığıyla Sözleşme'nin görüşülmesi ve taslağının hazırlanması; tam ve etkin katılım ilkesi, bireysel özerklik ve kişinin kendi kararlarını alma özgürlüğüne mükemmel bir örnek teşkil etmiştir. Sonuç olarak, uluslararası insan hakları hukuku artık engellileri tüm insan hakları ve temel özgürlüklerin “özneleri” olarak tartışmasız bir şekilde kabul etmektedir.

Ancak engelliler hâlâ kamusal yaşama katılımlarının önünde önemli tutumsal, fiziksel, yasal, ekonomik, toplumsal ve iletişimsel engeller ile karşı karşıya kalmaktadır ve katılım hakkında eşit ve etkin biçimde yararlanamamaktadır. Bu durum yerel yönetimlerdeki karar alma süreçlerini ve temsiliyetlerini de etkilemektedir. Türkiye'deki tüm belediyelerde engelli belediye başkanı sayısı sadece 1 kişidir (2019 Yerel Seçim sonuçları baz alınmıştır). Öte yandan; meclis

üyeleri, belediye danışmanları, genel sekreter, daire başkanı ve diğer karar alıcı ya da uygulayıcı pozisyonlardaki engellilerin oranı hakkında net bir bilgi yazılı kaynaklarda mevcut değildir. Belediyelerde yönetim kadrolarına engelli kişilerin yer alması ve kentsel kararlara katılımı engelli bireylerin katılım hakkını tesis etmek için önemli bir unsurdur.

Yerel yönetimlerde kentsel kararlara katılımın bir diğer önemli alanı da Kent Konseyleri'dir. Kent Konseyleri; 1997'de Birleşmiş Milletler Programı'nın başlattığı “Yerel Gündem 21” projesinin bir parçası olarak sivil toplumun yerel yönetim kararlarına katılımını amaçlayan yapılar olarak kurulmaya başlanmıştır. Bu deneyimin başarısı ve dünya çapında iyi örnek olarak kabulü sonrasında, Belediye Kanununun 76. maddesi uyarınca belediyelerde Kent Konseylerinin kurulması zorunlu kılınmıştır. Sivil toplum örgütleri derneklerinin kayıtlı olduğu ilçe, il kent konseyine katılım hakkına sahiptir. Ayrıca, sivil toplum örgütlerine üyelik veya temsil şartı aranmaksızın kentte yaşayan tüm engelliler meclis ve çalışma grubu kurulması için başvurabilir ya da kurulan meclis ve çalışma gruplarına katılabilir. Kent Konseyi Engelliler Meclisi de engelli bireyler tarafından kurulan ve kentteki engelli haklarını önceleyen bir birim olarak çalışabilir. Ayrıca, kadın ve çocuk meclisleri de engelli kadın ve engelli çocukları da bünyelerine dahil ederek çeşitlilik ve temsiliyet açısından önemli bir alan açmış olurlar.

Yine belediye faaliyetlerinin engelli bireyleri de kapsayıcı biçimde sunulabilmesi için belediye bünyesinde ‘Engelli Danışma Kurulu’ kurulabilir, kurul belediye hizmetlerini ve faaliyetlerini değerlendirerek görüş, talep ve önerilerini paylaşabilir.

Engelli merkezleri, engellilerin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla hizmet ve olanak sağlanan mekânlar olarak biliniyor. Genellikle fizik tedavi vb. rehabilitasyon hizmeti sunan sağlık merkezi ya da etkinlik odaklı sosyal destek odaklı çalışan bu merkezler, gittikçe engellilerin yukarıda sayılan özelliklerine ek olarak engellilerin haklarını öğrendikleri, sosyalleştikleri, engelli yakınlarının dayanışma grupları kurdukları daha aktif bir hale gelmeye başladı. Engelli Merkezlerinin kendi içerisinde farklı işlevlere göre ayrılması farklı engellilik deneyimleri yaşayan kişilerin farklılaşan ihtiyaçlarının giderilmesi açısından da önemli. Engelli merkezlerinin gerçek anlamda katılımcı olabilmesi için program hazırlık süreçleri de de dâhil olmak üzere engellilerin aktif katılımını mümkün kılması ve kapasite gelişimi için alan yaratması şart.

6. Engelli Sivil Toplum Kuruluşları ile İşbirliği:

Mekan Desteği:

- Sivil toplum kuruluşlarına toplantı ve eğitimler için toplantı odası, düzenlemek istedikleri etkinlikler için (seminer, panel, konferanslar için) konferans salonu; tiyatro, konser, koro gibi çalışmalar için mekan tahsisi sağlanabilir.
- Tek seferlik alan kullanımları dışında bazı belediyelerin ortak çalışma alanları veya sivil toplum örgütleri için ofis alanı desteği, kooperatifler için üretim atölyesi alanı, tarım alanı tahsisi gibi uygulamaları da mevcuttur.

Ulaşım Desteği:

- Belediyeler, belediye bünyesinde engelli erişimine uygun donanımda araç bulundurmamak ve bu aracı belediyenin kendi düzenlediği etkinliklere katılım için veya STK'nın kendi düzenlediği etkinlikler için etkinlik alanına gidiş ve dönüş için kullanmak amacıyla tahsis edebilir.
- STK'daki temsilcilerin farklı bir ile ziyareti için araç tahsisi yapılabilir.
- Engellilik bazlı bazı önemli işlemler (engelli sağlık kurulu raporu, hukuki işlemler vb.) için aracın kişiye tahsis edilmesi sağlanabilir.
- Ayrıca donanımlı araçlar 7/24 hizmet veren ücretli ulaşım aracı olarak da hizmet verebilir.

İletişim Desteği:

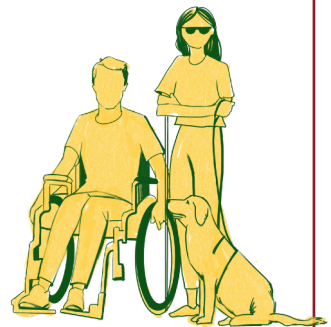
- Billboard, LED ekran, elektrik direkleri ve durak vapurlarda yer alan alanlar vb. birçok açık hava reklam mecraları, belediye dergisi/ bülteni gibi online ve basılı yayınları veya sosyal medya hesapları STK'ların kullanımına açılabilir.
- Belediyelere ait gazete ve dergiler, engelli hakları örgütlenmelerinin kendilerini toplumsal boyutta ifade etmesi için alan açabilir ve engellilerin seslerini duyurmak için elverişli araçlar olarak işe yarayabilir.

Proje İşbirlikleri:

- Engelli örgütleri ile belediyelerin farklı birimlerinin yaptığı birçok çalışmada iş birlikleri geliştirebilir, birbirlerinin deneyimlerinden ve olanaklarından faydalanabilir, hibe çağrılarında birlikte başvurabilirler.
- Engelli bireylerin ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla beraber ihtiyaç analizi çalışmaları yürütülebilir.
- Engelli bireylere sunulan hizmetlere ilişkin ortak izleme çalışmaları yapılabilir.

Kaynakça

- Access City Award. <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1141>
- Engelli Kadın Derneği (2021). Erişilebilir Etkinlik Düzenleme Rehberi. Ankara
- Koca, C. (2010). Engelsiz Şehir Planlaması Raporu. Dünya Engelliler Vakfı: İstanbul
- Tufan, İ ve Arun, Ö. (2006). Türkiye özürülüler araştırması 2002: İkincil analizi. Ankara: TÜBİTAK.
- TÜİK Türkiye Özürülüler Araştırması, 2002, <http://eski.bingol.edu.tr/media/225884/15TURKIYE-oZuRLuLER-ARAsTIRMAsI.pdf>
- TÜİK Nüfus ve Hanehalkı Araştırması, 2011, <https://www.aile.gov.tr/media/5657/nka-internete-verilecek-2-5.pdf>
- YERELİZ (2020). Engelli Hakları Alanında Çalışan Sivil Toplum Örgütleri için Yerel Savunuculuk Rehberi. Yereliz Derneği: İstanbul

sivil izleme uygulaması

1. Yaşadığınız ilçede bir rota belirleyin (ev- sinema salonu, ev- avm, ev- okul gibi), bu rotada hangi erişilebilirlik düzenlemeleri yapılmış, belirleyin. Bu düzenlemeler daha çok hangi engel gruplarına hitap ediyor ve hangi engel grupları bu rotada rahatlıkla hareket edemez, sebepleri ile raporlayın.

2. İlçe belediyesinin stratejik planlamasında engelli bireyler için ne gibi hizmetler öngörülmüş ve bu hizmetlerin hangisi şehir içi planlamada görünür durumda. Kendi tespitleriniz ışığında raporlayın.

3. Engelli biri ile kentteki erişilebilirlik koşulları hakkında bir röportaj yapın. Hangi uygulamaları faydalı buluyor, hala nelerin yapılmasına ihtiyacı var, bunları öğrenip raporlayın.

4. Kentte engelliler meclisi var mı? Varsa üye sayısı, hangi engel gruplarının temsil edildiği, faaliyetleri ve 2022 planları hakkında bilgi edinin ve raporlayın.

dörtmevsim

SABANCI VAKFI

ÇİĞLİ
BELEDİYESİ

TOY
GENÇLİK BİRLİĞİ

İZMİRSKGA

Hibe Programı ile desteklenmiştir.